

SEKCE PRO INSOLVENČNÍ PRÁVO

Dne 11.10.2023 zasedala Sekce pro insolvenční právo České advokátní komory (dále jen „Sekce“). Předseda Sekce JUDr. Michal Žižlavský přivítal přítomné členy a hosty z Ministerstva spravedlnosti (MŠP) a zahájil zasedání Sekce.

1. AKTUÁLNÍ STAV TRANSPOZIČNÍ NOVELY INSOLVENČNÍHO PRÁVA

Přítomný náměstek člena vlády Antonín Stanislav informoval členy Sekce o stavu implementace transpoziční novely. Co se týče restrukturalizační části, tak zákon o preventivní restrukturalizaci je již účinný, a to od 23.9.2023. Co se týče oddlužovací části, ta prochází legislativním procesem. Proběhlo první čtení k návrhu novely zákona v poslanecké sněmovně s tím, že jednání ÚPV bylo odročeno. Další věcné jednání proběhne pravděpodobně 1.11.2023.

Byl již připraven prováděcí předpis k zákonu o preventivní restrukturalizaci, který prochází meziresortním připomínkovým řízením (dnes bude projednáváno). Dále se připravuje prováděcí předpis, který by měl odstranit nedůvodné rozdíly v odměňování insolvenčních správců. Vychází se přitom ze zachování odměny 45.000 Kč při zkrácení oddlužení a srovnání odměny za přihlášky pohledávek pro všechny způsoby řešení úpadku dlužníka ve výši 1000 Kč. Návrh této vyhlášky se dopracovává a bude teprve postoupen do meziresortního připomínkového řízení. Připravují se konečné pozměňovací návrhy k návrhu novely insolvenčního zákona, kdy se počítá se sjednocením výše srážek v exekuci a dále pak s nastavením parametru adekvátního příjmu dlužníka, kterého musí povinně dlužník dosáhnout, což by se pravděpodobně řešilo zákonným zmocněním a prováděcím předpisem.

S náměstkem člena vlády Antonínem Stanislavem bylo dojednáno, že podnět ohledně podezření z páchání přestupkového jednání ve smyslu ust. § 52d zákona o advokacii, který se týká insolvenční problematiky, lze řešit přímo s ředitelem odboru insolvenčního a soudních znalců Mgr. Janem Benýškem, který se dnešního jednání Sekce rovněž účastní.

Závěrem náměstek člena vlády poděkoval za spolupráci s ČAK a za připomínky k uvedeným předpisům. Předseda Sekce JUDr. Michal Žižlavský ocenil, že se MSp připomínkami ČAK vážně zabývá.

K dotazu předsedy Sekce náměstek člena vlády Antonín Stanislav uvádí, že co se týče plánovaných změn v exekucích, shoda panuje zatím jen na úpravě exekučních srážek, nikoliv na srovnání výše nezabavitelné částky v exekuci a oddlužení, což bude teprve předmětem dalších jednání.

K dotazu člena Sekce Mgr. Lukáše Stočka náměstek člena vlády Antonín Stanislav uvádí, že co se týče prováděcího předpisu ohledně adekvátního příjmu dlužníka, počítá se zohledněním regionálních rozdílů. Řešení by mělo vycházet z vyvratitelné právní domněnky. Jde o to, aby byl systém oddlužení vyvážený, a z tohoto důvodu má být případné zkrácení doby oddlužení kompenzováno vyššími nároky na dlužníka a také kontrolní činnost insolvenčního správce, která musí být materiálně zajištěna.

K dotazu člena Sekce JUDr. Adama Sigmunda náměstek člena vlády Antonín Stanislav potvrdil, že se v konceptu adekvátního příjmu dlužníka počítá nadále se zvýhodněným režimem oddlužení starobních důchodců.

K dotazu člena Sekce JUDr. Jaroslava Brože náměstek člena vlády Antonín Stanislav uvádí, že co se týče opakování zkoušek správců se zvláštním povolením, debatuje se zrušení tohoto opakování a také zrušení povinnosti žádat opakovaně po 5 letech o obnovování povolení insolvenčního správce. Důvodem je mimo jiné snížení administrativní zátěže. Na těchto věcech však v celé koalici nebylo zatím ještě dosaženo shody. Ředitel odboru insolvenčního MSp Mgr. Jan Benýšek k tomu doplňuje, že se zvažuje, že by se zrušení opakování zkoušek insolvenčních správců se zvláštním povolením spojilo se zavedením nového systému vzdělávání v součinnosti MSp, Justiční akademie a České národní banky (v návaznosti na ust. § 23 zákona o insolvenčních správcích).

K dotazu člena Sekce Mgr. Jana Vavřiny náměstek člena vlády Antonín Stanislav ještě uvádí, že v rámci změn exekucí se zvažuje zavedení minimální srážky, kdy toto je ještě předmětem koaličních diskusí.

2. MEZIRESORTNÍ PŘÍPOMÍNKOVÉ ŘÍZENÍ

(vyhláška, kterou se provádí zákon o preventivní restrukturalizaci)

Pověřený člen Sekce JUDr. Adam Sigmund stručně informoval o obsahu návrhu prováděcího předpisu k zákonu o preventivní restrukturalizaci, který řeší mimo jiné otázku odměn, náhrady nákladů a pojištění restrukturalizačních správců. Poté dal předseda Sekce JUDr. Michal Žižlavský prostor k diskusi o návrhu.

Člen Sekce Mgr. Petr Sprinz k tomu uvádí, že je podle něj důležité, aby byli restrukturalizační správci adekvátně odměňováni s ohledem na význam jejich činnosti pro preventivní restrukturalizace. Je toho názoru, někde může dávat smysl zvolený systém měsíční odměny, jinde však nikoliv. Typický příklad, kde je podle něj odměna podhodnocená je předběžný přezkum pohledávek. Nelze to srovnávat s běžným přezkumným řízením v rámci insolvenčního řízení. Zde je potřeba zohlednit omezení role restrukturalizačního správce v porovnání s insolvenčním správcem v soudní reorganizaci, kde považuje odměnu rovněž za podhodnocenou, avšak lze zde vycházet z déle trvajících cyklu pravidelných měsíčních odměn, případně z kompenzací v rámci odměny za zpeněžení v případě přeměny reorganizace v konkurs.

Členka Sekce JUDr. Kateřina Martínková se s ním shoduje v tom, že je naprosto podhodnocená odměna za předběžný přezkum. Toto nelze srovnávat se soudní reorganizací, kde insolvenční správce řeší větší balík pohledávek a agend, může mít při splnění zákonných podmínek poradce apod. Zde může jít například jen o jednu pohledávku, která je však klíčová pro další průběh restrukturalizace, může mít třeba i sto dílčích pohledávek, přičemž zákon nepočítá s poradci. Restrukturalizační správce bude muset navíc provádět vlastní investigativní činnost, a to vše nemůže kompenzovat odměna ve výši 1 000 Kč. Navíc je zde povinný osobní výkon kvalifikovaného restrukturalizačního správce a velmi krátký čas na předběžný přezkum.

Člen Sekce Mgr. Roman Macháček se s tím ztotožňuje a poukazuje na to, že restrukturalizační správce navíc přezkoumává pohledávku z více úhlů pohledu než insolvenční správce. Přezkoumává například její splatnost a další aspekty z pohledu restrukturalizace pohledávky. Navíc nízké transakční náklady na vyvolání předběžného přezkumu pohledávky mohou vést

ke kverulaci věřitelů, zneužívání tohoto institutu, a v konečném důsledku ke zbytečným průtahům v řízení. Předběžný přezkum je přitom podmínkou po předložení restrukturalizačního plánu. Prodlevy s tímto přezkumem mohou zmařit celou restrukturalizaci. Chybí zde také obdoba majetkového cenzu, tedy částky, kterou popírající věřitel skládá v insolvenčním řízení.

JUDr. Jaromír Brož ještě připomíná velmi krátkou lhůtu pro předběžný přezkum, kdy si správce musí vyžádat podklady, získat stanovisko popírajícího věřitele a vytvořit si kvalifikovaný názor ve lhůtě nejdéle 15 dní. Dále upozorňuje na to, že restrukturalizační správce musí být adekvátně pojištěný. První nabídka pojištění tohoto typu, kterou obdržel, je ve výši 70 000 Kč ročně.

Předseda Sekce JUDr. Michal Žižlavský upozorňuje na to, že pokud bude restrukturalizační správce angažován do restrukturalizačního řízení například jednou za tři roky, a byl by v tomto řízení pověřen předběžným přezkumem jedné pohledávky, zaplatil by při uvedené výši pojištění 210.000 Kč a oproti tomu by získal odměnu 1 000 Kč. To je skutečně absurdní. Jak otázka výše odměny za předběžný přezkum, tak otázka podmínek pojištění, budou velmi důležité pro fungování nového institutu v praxi.

JUDr. Kateřina Martínková dále považuje za naprosto nepřijatelnou úpravu odměny restrukturalizačního správce za výkon svěřenské správy při převodu obchodního podílu na restrukturalizačního správce. Tak, jak je prováděcí předpis nastaven, popírá nezávislost restrukturalizačního správce na podnikateli, se kterou počítá směrnice o restrukturalizaci a insolvenční. Je tomu tak proto, že by si měl restrukturalizační správce tuto odměnu vyjednávat s podnikatelem, který se restrukturalizuje. Také k této agendě bude zřejmě náročné získat za rozumných podmínek pojištění, neboť jde o hmotněprávní jednání restrukturalizačního správce se všemi riziky.

Člen Sekce JUDr. Václav Bílý upozorňuje, že na druhou stranu by nastavení odměny za předběžný přezkum by mělo být takové, aby neparalyzovalo restrukturalizaci jako takovou.

Předseda Sekce JUDr. Michal Žižlavský po vyhodnocení připomínek zformuloval návrhy dvou usnesení a dal o nich hlasovat. V době hlasování bylo přítomno 15 členů Sekce.

Usnesení č. 1:

Odměna za předběžný přezkum pohledávky v preventivní restrukturalizaci je nastavena velmi nízko a neodráží skutečný význam tohoto přezkumu pro restrukturalizační řízení. Navrhuje se upravit tuto odměnu v minimální výši podle advokátního tarifu, a to jako odměnu za dva úkony právní služby.

Pro: 14

Proti: 0

Zdržel se: 1

Usnesení č. 2:

Odměna za svěřenskou správu v preventivní restrukturalizaci je nastavená v rozporu s principem nezávislosti restrukturalizačního správce. Navrhuje se upravit tuto odměnu jako procento z celkové výše dotčených pohledávek všech skupin nezajištěných dotčených stran, které hlasovaly proti přijetí restrukturalizačního plánu, nejméně však ve výši 33 000 Kč měsíčně, což odpovídá nejnižší odměně insolvenčního správce v soudní reorganizaci.

Pro: 13

Proti: 0

Zdržel se: 2

3. PLÁNOVANÉ ZMĚNY ODMĚN INSOLVENČNÍCH SPRÁVCŮ

Přítomní zástupci MSp, ředitel odboru insolvenčního Mgr. Jan Benýšek a vrchní ministerský rada odboru legislativního Mgr. Marek Pizur poté přiblížili členům Sekce záměry ohledně změn odměn insolvenčních správců, které jsou ve stádiu příprav.

Mgr. Jan Benýšek zároveň informoval o možných variantách řešení pojištění restrukturalizačních správců.

4. STANOVISKO K DOPISU MĚSTSKÉHO SOUDU V PRAZE ZE DNE 29.9.2023

- Sekci předložil k zaujetí stanoviska předseda České advokátní komory JUDr. Robert Němec (týká se postupu advokátů v insolvenčních řízeních)

Členové Sekce obdrželi před tímto jednáním podklady k tomuto bodu a měli tak možnost si předem zvážit své stanovisko. Po krátké rekapitulaci a diskusi dal předseda Sekce JUDr. Michal Žižlavský hlasovat o v pořadí třetím usnesení z tohoto jednání Sekce.

Usnesení č. 3:

Sekce pro insolvenční právo České advokátní komory přijala k problematice zastupování více účastníků insolvenčního řízení jedním advokátem toto

s t a n o v i s k o :

Sekce pro insolvenční právo České advokátní komory (dále jen „Sekce“) se zabývala problematikou současného zastupování více účastníků insolvenčního řízení jedním advokátem z pohledu výkonu advokacie opakovaně. Stanoviska, která k tomu přijala, jsou zveřejněna v zápisech z jednání Sekce ze dne 23. 6. 2021, 3. 5. 2022 a 11. 10. 2023 a stále platí.

Stanoviska vycházejí z toho, že insolvenční řízení je specifickým typem soudního řízení, ve kterém věřitelé nemají mezi sebou a priori kontradiktorní postavení, jako je tomu například ve sporných řízeních. Insolvenční zákon naopak výslovně počítá se společným zájmem věřitelů.

Advokát může zastupovat v insolvenčním řízení více věřitelů, pokud je jejich hlavní zájem společný. Zejména ve větších insolvenčních řízeních je běžné zastupování více věřitelů se stejnými ekonomickými zájmy. Koncentruje to jejich vliv v řízení, což podporuje ekonomiku průběhu řízení. Znamená to také zpravidla úsporu nákladů na právní zastoupení.

V insolvenčních řízeních s velkým počtem věřitelů není technicky ani možné, aby měl každý věřitel vlastního advokáta. Například v insolvenčním řízení Sberbank je více věřitelů, než kolik je advokátů v České republice. Paušální pohled na střet zájmu by v takových případech znamenal, že většině věřitelů nebude dostupná kvalifikovaná právní pomoc advokáta. Případný střet zájmů je proto nutné vždy hodnotit nikoli paušálně, ale individuálně, podle okolností konkrétního případu.

Insolvenční řízení je natolik odlišné od běžného civilního řízení, že v něm může mít společný zájem dokonce věřitel a dlužník. Například v řízení o odpůrčí žalobě, kde insolvenční správce jako žalobce odporuje kupní smlouvě, kterou uzavřel dlužník jako prodávající s kupujícím, který je současně věřitelem. Zájem dlužníka a žalovaného věřitele v tomto případě nebude v rozporu, pokud oba shodně považují jednání, zpochybňované insolvenčním správcem, za účinné.

Co je ale klíčové je to, že advokátní předpisy upravují povinnost advokáta odmítnout poskytnutí právních služeb nikoli z abstraktních důvodů, ale z důvodu ochrany zájmů klienta.

Zájmy klienta mohou být v insolvenčních řízeních specifické. Společným ekonomickým zájmem skupiny věřitelů v insolvenčním řízení však bude co nejvyšší uspokojení jejich pohledávek. Dílčí neshody skupiny věřitelů například v otázce způsobu zpeněžení majetku nebo i způsobu řešení úpadku dlužníka, nemusejí nutně odporovat jejich hlavnímu společnému ekonomickému zájmu. Lze si představit i volbu takové procesní strategie, kdy se věřitelé, zastoupení jedním advokátem, dohodnou na tom, že část z nich podpoří reorganizaci, část naopak konkurs a poté, co bude pravomocně rozhodnuto o způsobu řešení úpadku, budou nadále vystupovat jednotně (podle pravidel toho způsobu řešení úpadku, který uspěje).

Někteří členové sekce zaznamenali v souvislosti s problematikou zastupování věřitelských skupin určité rezervy nových hlasovacích systémů, které soudy začaly používat pro sčítání hlasů na schůzích věřitelů s velkým množstvím věřitelů. To je jistě žádoucí. Ukázalo se však, že tyto systémy zprvu nepočítaly s možností, že advokát bude hlasovat odchylně za některé věřitele, které zastupuje. Nelze však dovozovat plošně střet zájmu věřitelů jen z toho, že advokát hlasuje rozdílně za některé zastupované věřitele. Zejména pokud je to součástí procesní strategie, se kterou souhlasí náležitě poučený klient advokáta. Již vůbec není možné plošně dovozovat tento střet zájmů jen z toho, že s takovým postupem nepočítají nově zavedené elektronické systémy pro sčítání hlasů věřitelů.

Pokud existuje v konkrétní věci na základě konkrétních skutkových okolností důvodné podezření, že advokát nepostupuje v souladu se zákonem anebo etickými pravidly, kdokoliv může dát České advokátní komoře podnět k prošetření případného porušení povinností advokáta. Postup stanoví zákon o advokacii. Aktivní legitimaci k podání kárné žaloby na advokáta má kárný žalobce České advokátní komory anebo ministr spravedlnosti.

Před hlasováním bylo přítomno 12 členů Sekce.

Pro:

12 Proti: 0

Zdržel se: 0

5. RÚZNÉ

Ředitel Mgr. Benýšek ještě informoval o záměru MSp rozšířit funkcionality seznamu insolvenčních správců v modulu eISIR, tak aby se snížila administrativní náročnost práce insolvenčních správců. Dále by se měl insolvenčním správcům umožnit vstup do některých veřejných registrů s ohledem na to, že od 1.1.2023 mají datovou schránku orgánu veřejné moci.

V Praze dne 11. října 2023

Ověřil a schválil:

JUDr. Michal Žižlavský, předseda Sekce pro insolvenční právo

Sepsala:

Mgr. Kamila Šrolerová, Odbor vnější a vnitřní legislativy